

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 13.

V Ljubljani, 31. sušca 1905.

XLV. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasí in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{4}$ strani 10 K, $\frac{1}{8}$ strani 8 K, $\frac{1}{16}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Okrajno nadzorstvo — posest vadniških učiteljev. — Naš denarni zavod. — Trnje in osat. — Pisarna. — Duhovnik in učitelj. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Okrajno nadzorstvo — posest vadniških učiteljev.

V spomenici, ki jo je predložilo »Društvo vadniških učiteljev« na merodajnem mestu za izboljšanje gmotnih in pravnih razmer vadniških učiteljev, je tudi izražena želja, da se naj učna uprava pri imenovanju okrajnih šolskih nadzornikov pred vsem ozira na vadniške učitelje. Po njih mislih in željah naj bi bilo zanaprej okrajno šolsko nadzorstvo nekaka posest imenovanih učiteljev.

Želimo tovarišem po vadnicah, odkrito povedano, obilo uspeha njihovim prizadevanjem, a oprostite nam naj, da nam nikakor ne gre v glavo, da bi ravno oni imeli vse tiste zmožnosti, ki jih mora — ali bi jih vsaj moral — imeti okrajni šolski nadzornik.

Vse spoštovanje marsikomu, ki je res vsestransko izvežban v šolskih vedah, ki je mož na vadnici na svojem mestu, morda tudi kot okrajni šolski nadzornik! Odkrito priznavamo, da je pa tudi dosti takih, ki so le po imenu to, kar bi morali biti v resnici.

Kakor med drugim učiteljstvom, je tudi med vadniškimi učitelji lepo število takih, ki ne kažejo več, kakor da so c. kr. vadniški učitelji. Če pomislimo, kako oddajajo mesta v pretežni večini, ko je znanost, vednost in pedagoška spretnost postranska stvar, odločuje pa največ hlapčevstvo, politiška omahljivost in pred vsem protekcija, tjinsem tudi kake ekselence — potem se ni čuditi, če sede na teh stolicah tudi ljudje, ki kažejo svoje znanje in svojo moč v tem, da praktiške nastope učiteljskih kandidatov kratkomalo zavračajo kot nepovoljne, namesto da bi jim dajali potrebnih navodil in jih bodrili k delavnosti in vnemi za poklic, ki se pripravljajo zanj.

Kakor rečeno, niso vsi vadniški učitelji taki, ki so pretirano ponosni na svojo uniformo, a je med njimi tudi d. sti takih. Pa vzemimo, da je kdorkoli izboren učitelj in mož na svojem mestu kot vadniški učitelj, a zato še nikakor in nikjer ne stoji zapisano, da je že sposoben za okrajnega šolskega nadzornika. Kakor je važno mesto vadniškega učitelja, nič manj, če še bolj ne, je važno tudi mesto zadnjega

gorskega učitelja, ki širi kulturo in napredek med vse drugim materijalom nego je oni na c. kr. vadnicah. Tedaj ni lepo, tega zapostavljati in mu odrekati vsako zmožnost.

Sploh pa ne zadošča, da je kdo sposoben za okrajnega šolskega nadzornika, ako obvlada razne metode in ima, recimo, formalne stopnje v mezincu. Za pedantnost in šikane je kmalu kdo sposoben. Nadzornik mora biti mož na svojem mestu, ki mora poznati ne samo metode, ampak tudi okoliščine. Poznati mora zapreke, ki se mora z njimi boriti učiteljstvo. Odstranjevati mora znati, brez oziza na gor in dol, coklje, ki ovirajo ves napredek v pouku. On mora čutiti z učiteljstvom; mora biti učitelj učiteljev, ki pozna njih bedo in trpljenje ter potem, vse to uvažujoč, uravnati svoje delovanje in postopanje. Biti mora značaj, ki se ne boji povedati resnice in ki zna bodisi pred tem ali onim zagovarjati dobro stvar. Res, dandanes so redki taki nadzorniki, saj jih je velika večina le bolj zaradi časti nego zaradi stvari same.

Dvomimo — saj imamo bridke izkušnje — da bi imeli ravno vadniški učitelji vse te zmožnosti, ki jih sme in mora zahtevati napredna doba in novo stoletje — seveda ne na višjih mestih! —

Nadzornik mora poznati vse okoliščine, če hoče biti pravičen in objektiven sodnik. Zdaj pa pomislimo! Koliko vadniških učiteljev je pa delovalo prej na kmetih in si pridobilo to zmožnost, da so torej res vsestranski usposobljeni za okrajnega nadzornika?

Dalje hočejo nam drugim, ki nismo tako srečni, da bi kazali svoje znanje na vadnici, dati brco, ker nam odrekajo vsako večjo sposobnost. Tudi tukaj ni vse tako! Poznamo može, ki sicer niso vadniški učitelji, a odtehtajo z veliko lahkoto marsikatero kapaciteto na vadnici.

Pa pustimo vse rekriminacije in resumirajmo vse zgoraj navedeno: Ako se čutijo vadniški učitelji za edino sposobne za nadzorniška mesta in hočejo imeti te častne funkcije za svojo posest, tedaj ni treba, da se sami vsiljujejo, zakaj dobro blago povsod iščejo in se tudi samo hvali brez vsakega vsiljevanja in vsake reklame. In tako bodi tudi tukaj!

Kdor je sposoben za ta posel, tega že dobi javnost in bodi potem vadniški ali zadnji gorski učitelj. Žal sicer, da se dandanes v velikih slučajih ne ozirajo na to, pač pa na vse drugo, kar bi smeli upoštevati šele kot stransko — zadnjo stvar!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom,

Promet do konca svečna 1905 K 26.550.72.

Trnje in osat.

VI.

Rekli smo zadnjič, da naj zastopnike učiteljstva v c. kr. deželni šolski svet voli učiteljstvo samo, ne pa, da jih imenuje vlada, ter dejali, da de fakto učiteljstvo v dež. šolskem svetu nima nobenega zastopnika; zakaj od vlade imenovanih zastopnikov ne moremo smatrati za svoje zastopnike. Le to, kar si sami izvolimo, je res naše — vse drugo — in zgodi se le prepogosto, da sta si interes učiteljstva in oni vlade navzkriž. Ali je pričakovati, da bosta od vlade imenovana zastopnika glasovala proti vladi? — No, potem morata zatajiti interes učiteljstva, ki ga »zastopata«. V takih slučajih prideta v nasprotje, ki je podobno onemu, v katerem so se za dobe združenja Italije nahajali sicilijanski oficirji: ali se bojuj proti ljudstvu, ki zahteva svojih opravičenih pravic, čigar sin si, — ali pa proti kralju, ki si mu prisegel zvestobo. — Temu duševnemu nasprotju je velika množina oficirjev napravila konec — s samomorom. — Mi tako tragičnega konca od »svojih« zastopnikov ne zahtevamo in ne pričakujemo; četudi pridejo v nejhujši dilema; pač pa zahtevamo, da si svoje zastopnike sami izberemo, ne pa da nam jih vlada sans phrase dekretira in kot affaire accomplie položi pred nos. Tu tedaj tudi ne more biti govora o »zastopnikih«, ampak samo o vladnih organih z naslovom: „Vertreter der Lehrerschaft“, kdor tega ne ume, temu ni pomagati.

Morebiti ali pa celo gotovo se bodo pa dobili ljudje, ki bodo vprašali: »Ali kako pa hočete voliti te svoje zastopnike? Ali naj pride vse učiteljstvo — na lastne stroške — recimo v Ljubljano? Polovica jih naj bo. — Ali naj se jim pot plača? Tega pa zopet vlada ne bo storila!« Jako enostavno: pri vsakoletnih okrajnih učiteljskih skupščinah, ki se jih — do minimalnega števila le po bolezni ali po drugih ovirah zadržanega učiteljstva — udeleži vse, naj se vrši volitev zastopnikov v dež. šolski svet. — Vsak okraj voli zase, glasovi se seštejejo, in kdor ima večino, je izvoljen. In stvar je gotova! Da bi se pa glasovi ne cepili itd. — zato bi skrbeli sami s tem, da kandidate normiramo, in sicer potem, ko smo čuli glas svojih učiteljskih društev. Vso zadevo bi pa vodila naša »Zaveza«, ki bi ji bila skrb pozvedeti in dognati mnenje učiteljstva ter postaviti kandidate. — Na ta način bi se dala volitev izvesti brez težav in ovir in — kar je glavno — učiteljstvo bi dobilo res svoje zastopnike. —

Pri tem imamo omeniti še nekaj. Doslej je bila navada, da je izbrala vlada »zastopnike« učiteljstva po enega izmed ljudskih in meščanskih učiteljev in po enega izmed srednješolskega učiteljstva. —

To je krivica! — Prosimo v kakšnem razmerju pa je število ljudskošolskih učiteljev napram številu srednješolskih učiteljev? — Kaj ne: navada, običajni »cof«. — Pojdite se solit s takim naprednjaštvom šolske organizacije, sama fraza! Najmanj, še celo manj kakor najmanj, bi moralo po vseh božjih in človeških zakonih to biti, da imajo ljudskošolski učitelji vsaj dva zastopnika. — pravimo vsaj, a srednješolski pa enega; razmerje bi sicer še dolgo ne bilo pravo a vendar boljše nego je doslej — seveda vedno s poudarkom, da sami volimo, in sicer ljudskošolski učitelj, svoja zastopnika, a srednješolski pa svojega, vsaki zase

Da se pa vse to zgodi, treba preurediti zakon — in to je pa stvar naših poslancev. Zahteva naša, da si volimo svoje zastopnike sami, je gotovo tako upravičena, kakor če prosi gladno dete očeta kruha. Krivica — naj se pojavi kjerkoli in v kakršnikoli obliki — ostane krivica. Čim jo doznamo, smo odgovorni zanjo. — Da je naša zahteva po preosnovi onega §, po katerem imenuje »zastopnika« učiteljstva vlada, opravičena, je tako gotovo kakor amen v očenašu. — zato za trdno pričakujemo, da premene in prenarede ta § v smislu pravice. Vsak trezno misleč človek se mora onemu § rogati. Dolžnost naših poslancev je, da ga odpravijo. — Pri tem ne mislimo poslancev te ali one stranke, marveč v mislih so nam vsi poslanci, ker nas navdaja upanje, da je vsak poštenjak pripravljen, odpraviti krivico, četudi se je ta leta in leta ščeperila v senci zakona. — Naši poslanci se kaj radi predstavljajo in gerirajo kot veliki prijatelji šole in napredka. Ne bomo preiskovali, koliko je na tem resnice; povemo samo to, da smo srečno tako daleč prijadrili, da verjamemo samo — dejanjem; besedam — žal! — nemoremo več verjeti, in zato imamo vzrokov več nego dovolj. V dejstvu, ki smo ga pojasnili, imajo zopet priliko pokazati, koliko jim je do šolstva in učiteljstva, koliko do pravice in resnice.

Mi storimo svojo dolžnost, ako pokažemo rane, ki na njih boleha naše šolstvo, naša učna uprava, njih dolžnost je, da te rane odpravijo, sicer so nam vsa njihova zagotovila in zatrjevanja le pesek v oči. — Nanogotorej!

Sedaj imate priliko, da iztrebite iz naših zakonov starikavo nepravilnost in daste učiteljstvu, kar je njegovega!

Pisarna*)

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXV.

Vprašanje: Večkrat so se že obravnavale dolžnosti zastopnika učiteljstva v okrajnem šolskem svetu. V zadnjem času se je v dopisih izražalo dvojno mnenje. Eno trdi, da zastopnik učiteljstva ni upravičen hvaliti ali grajati učitelja javno (n. pr. pri zborovanju) ter mu dajati javno navodilo. Obratno! Učiteljstvo ima kot volilec pravico, delovanje svojega zastopnika nadzorovati, hvaliti ali grajati ter mu po potrebi dajati navodila. On mora tudi takrat zastopati naše koristi in se za nas zavzemati, četudi smo mi morda zaslužili največ, grajo. On je naš odvetnik, a ne naš nadzornik.

*) S »Pisarno« bomo nadaljevali tudi letos. Prosimo tovariše, ki nam hočejo tu pomagati, naj se zglase, da jih vpišemo v kolegij naših dohtarjev.

Drugo mnenje se temu čudi, rekoč: »Čudno pač zvene te besede! Logično se mora torej zastopnik učiteljstva za nas zavzemati in nas znabiti še hvaliti, če smo najslabši, najzanimnejši, najnemoralnejši itd. učitelji, če škodujemo ugledu našega stanu, šolstvu itd. in smo zaslužili največjo grajo!«

Glede tega vprašanja prosi pojasnila

Heureka,
učitelj.

Odgovor: Že sam zakon o volitvi učiteljskih zastopnikov v c. kr. okr. šol. svet nam jasno pove, kako nalogo imata ta dva zastopnika izvrševati napram svojim volilcem. Zakaj, ako ju učiteljstvo prostovoljno voli, t. j. da jima izkaže svoje zaupanje, da zastopata koristi in težnje v c. kr. okr. šol. svetu, potem je pač po logičnem sklepanju njuna dolžnost, ostati v vednem kontaktu s svojimi volilci-učitelji ter jih o vsaki, tudi najmanjši stvarci, ki se vrši v c. kr. okr. šol. svetu, pravočasno obveščati. In že sami zakonodajalci so imeli v mislih to nalogo učiteljskih zastopnikov v c. kr. okr. šol. svetu, ker drugače bi pač zakon ne dajal učiteljstvu prilike, da si voli samo svoje zastopnike, torej svoje zagovornike, svoje branilce. Ako bi zakonodajalcem pri sklepanju tega zakona ne bila v mislih ta naloga učit. zastopnikov, potem bi pač sklenili zakon v tem zmislu, da bi kratkomalo sklenili: zastopnike učiteljstva imenuje vlada. Kakor morajo zastopniki drugih korporacij vedno le zagovarjati koristi lastne korporacije, tako morata zastopnika učiteljstva biti vedno in edino le zagovornika vseh učiteljskih teženj in prava advokata v posameznih slučajih učiteljev. Braniti morata v vsakem slučaju svoje volilce, naj bo slučaj tudi delikaten.

Pravi zastopnik učiteljstva, zavedajoč se svoje vzvišene naloge, ne bo le branil pri dotičnih sejah svojega volilca kar na svojo pest, temveč on bo takoj stopil, kakor hitro pride ta ali oni učitelj v kak kritičen položaj, v pismeni ali ustmeni dogovor z njim, da zve od njega, torej iz prvega vira, vse podrobnosti. Pač bi se vsak obdolženec zahvalil svojemu odvetniku-zagovorniku, ki bi delal in govoril proti njegovi koristi. Skoro gotovo bi ga prav mastno plačal z — nezaupnico. In ravnotako je z zastopniki učiteljstva v c. kr. okr. šol. svetu. Tu ni nikake uradne tajnosti. Učiteljska zastopnika v c. kr. okr. šol. svetu sta moralno primorana, poročati prilično svojim volilcem učiteljem o svojem delovanju v c. kr. okr. šol. svetu. Nikakor pa nista opravičena grajati ali hvaliti tega ali onega učitelja, oziroma dajati posameznikom kakih ukornih navodil. Pač pa morata sprejemati od svojih volilcev navodila in posamezne nasvete tega ali onega učitelja-volilca. Upravičena sta pa, da se posvetujeta s posamezniki v tem ali onem slučaju ter jim dajeta nasvete, ki bi po njunem mnenju bili mogoče umestni, da se jih oprimejo dotičniki v svojo obrambo. — Mnenje, ki ga imajo nekateri zastopniki učiteljstva v c. kr. okr. šol. svetu, da so seje posameznih c. kr. okraj. šol. svetov nekak »noli me tangere«, je treba prav radikalno iztrebiti. Zastopnik, ki si ne upa javno povedati tega, kar je storil pri sejah c. kr. okr. šol. sveta, ni vreden našega zaupanja in njemu se pošlje »plavo polo« v obliki nezaupnice. Na Kranjskem sicer še nismo doživeli — kolikor je vam znano — one ere, da bi posamezni učiteljski zastopniki poročali svojim volilcem o svojem delovanju v

c. kr. okr. šol. svetu. Na Štajerskem so pač pričeli nekateri zastopniki poročati svojim volilcem, kar je hvale vredno. Višek popolnosti v tej zadevi so pač dosegli dunajski in češki učitelji.

Upajmo, da se tudi nam Slovencem zjasne v kratkem vsaj v tem pogledu — vremena. *Dohitar Kajfež.*

Duhovnik in učitelj.

Kako lajša klerikalen duhovnik naprednemu učitelju življenje in delovanje na kmetih, je razvidno iz slučaja, ki ga prijavljamo danes na željo nekaterih goriških tovarišev.

»Potožba« pobožnega kurata Kumarja je v mnogem pogledu jako inštruktivna, zlasti bo pa še zanimala naše bralce zaradi klasičnega jezika in vzornega sloga, ki delata vso čast rimskemu klerikalcu.

Najprej torej

Potožba

Podpisanec objavim sledečo potožbo:

Naglašam, da ta potožba izvira edino iz načela, ki si moram ga varovati kot ud krajnega šolskega sveta in dušni pastir, in nima namena dotakniti se osebe g. Prinčiča kot učitelja otrok v šoli: kot takega sem vedno hvalil in ga pohvalim i sedaj!

Zakaj pa, da postopa po načinu razvidnemu iz sledečih slik, je li temu vzrok osebna domišljavost, ali pa celi šolski sistem, ki vklepa in utesnuje se svojo železno roko — vse učiteljstvo, ne morem vedeti!

1.

Ko sem podpisanec meseca julija 1901 nastopil svojo službo v Pevmi — pri prvem sestanku z g. nadučiteljem izrazil sem se, da želim, da bi skupno v prijaznosti in dogovorno delovala v blagor mladini. V tem slučaju — sem pristavil, — ne bodem se vtikal v Vaše šolske zadeve, (kaj pa da, kot učitelja v šoli), — tu ste neodvisni. Postopati bi moral proti učitelju le v slučajih, da uči kaj krivoverskega, in da se zakrivi dejanja proti nraavnosti. V drugem ste neodvisni, — odgovorni le šolskim predstojnikom! Nikdar pa nisem govoril z njim o krajnem šolskem svetu niti ne o sejah istega. Pač pa sem pričakoval vedno, da se mi kot novemu udu istega, kedaj ob istem kaj omeni! A tega ni storil nikdar, — vedno je molčal! Bil sem že več kot leto v Pevmi, a niti nisem še vedel ne, katera sta zastopnika občine v krajnem šolskem svetu i kedo je istega predsednik. Čudno se mi je stvar zdela, vendar molčal sem. Pač pa sem želel, uže radi večje vzajemnosti z učiteljstvom, postati krajni nadzornik. Radi tega sem g. nadučitelja v letu 1902 o priliki povprašal: »Kaj pa s krajnim nadzornikom?« Odgovori mi: »Ni še došel ukaz od c. kr. okrajnega šolskega sveta!« Odgovor me je nekoliko užalil, — mislil sem si svojo, — vendar molčal sem. Meseca septembra 1902 imel sem opravek pri g. Karolu Fiegl, o katerem sem slučajno izvedel, da je predsednik krajnega šolskega sveta. Povprašam ga: »Ste Vi predsednik krajnega šolskega sveta?« Odgovori mi: »Ja!« — »Kedo je pa krajni šolski nadzornik?« Odgovori mi: »Pri nas je navadno duhovnik!« Jaz: »Jaz pa uže nisem! Ako hočete, da bodem jaz krajni nadzornik, morate sklicati sejo, pri koji mi izberete za krajnega nadzornika i predlagate c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, da me potem imenuje. Ali nimate tu rednih sej?« Odgovori mi: »Ja, jaz sem vso stvar

izročil g. učitelju, ker vem, da prav dela, jaz se le podpišem!«
»Prav, skličite torej za nedeljo sejo!« In odidem.

Drugi dan pridem v šolo. G. nadučitelj me pri vratih pobalinsko grdo napade, kriči nad menoj in me gleda z jako grdim pogledom. Kara me, da mu jaz očitam nered v šoli, in da se drznem kaj povprašati predsednika krajnega sveta in mi reče: »Zakaj ne vprašate mene?« Jaz mu odvrnem: »Za božjo voljo, kaj pa imate z mano, jaz ničesar ne vem; prašal sem g. Karola Fiegla, ali nima krajni šolski svet rednih sej, kakor jih postava predpisuje i pristavim nemško: »Ich habe ja Sie vergöttert!« A ni se dal potolažiti, pač pa mi očital pozneje »lažnjivost!«

Sledečo nedeljo pride k meni g. predsednik Karol Fiegl, da me povabi k seji krajnega šolskega sveta. Jaz ga zavrnem: »G. učitelj, me je jako grdo napadel; nikdar ne dopustim, da bode g. učitelj meni nasprot tako grdo postopal i tako ostudno grdo me gledal, kot da bi jaz kak pobalin. Jaz sem njegov dušni pastir in mora me kot takega spoštovati. Toliko prost pa uže hočem biti, da smem o krajnem šolskem svetu kaj povprašati kogar hočem tudi brez njegove dovolitve, vsaj sem istega ud, enako veljaven, — kot g. nadučitelj. Radi tega grdega napada, ne morem se udeležiti seje in tudi ne sprejemem časti nadzornika, dokler ne popravi storjene mi krivice s svojim oholim nastopom.« Nato je g. Karol Fiegl odšel. Dosedaj nisem še izvedel, je li bila takrat seja, in je li bil kedo za nadzornika izbran in predlagan, — tudi ne vem!

2.

Vis. čast. gospod župnik J. K. mi je nasvetoval, naj bi orgljal v pevmski cerkvi g. nadučitelj E. P., ker sedanji organist g. B. orglja v več cerkvah v Gorici, — radi tega je kurat v Pevmi preveč navezan na gotove ure in ne more vselej udeležiti se vseh shodov v Solkani, kamor dohajajo vsi duhovniki podredjeni preč. g. župniku. Jaz rečem: »Vsaj se mi ga ponuja (er wird mir angebothen), vendar sam g. Prinčič bi ne hotel prevzeti orgljanja, vsaj za adventni čas mej tednom sem ga prosil, a rekel mi je, da ne prevzame. Radi razmer bi ga i jaz sedaj ne mogel prevzeti, ker mi je bilo sporočeno, da so se izrazili neki možje, da ne bodo hodili v cerkev v Pevmi, ako ne bode orgljal g. Bajt.

Sledeči mesec maj me radi tega g. nadučitelj zopet jako surovo napade i mi očita, da sem rekel, da se mi on osebn o ponuja za organista a da ga jaz nočem. Jaz mu odvrnem: »Ni res, drugi so mi Vas ponujali i tako sem se izrazil.« A vse zaman! Zabrusi mi v obraz: »Dvakrat sem vas udobil na lažnjivost!«

3.

Dne 25. julija 1903 št. 758 sporočilo mi je slavno županstvo v Podgori, »da je v seji dne 24. t. m. občinsko starešinstvo na mesto vsled žreba izstopivšega gosp. Antona Dominko, — imenovalo v krajni šolski svet g. Josipa Klanjščeka. Dne 31. januarja 1904 bil je pri meni g. Josip Klanjšček in še drugi mož. Povprašam g. Josipa Klanjščeka: »Vi ste sedaj ud krajnega šolskega sveta, kaj ne?« Drugi mož se oglasi: »Ne le ud, ampak on je predsednik krajnega šolskega sveta!« Jaz rečem: »Za voljo božjo, jaz o vsem tem ne vem prav nič; vsaj sem tudi jaz ud krajnega šolskega sveta in kot najstarejši ud moral bi jaz vabiti k seji in voditi bi moral jaz volitev kot starostni predsednik!« G. J. Klanjšček mi odvrne: »G. učitelj je povabil k seji mene in Karola Fiegla; jaz in Fiegl sva igrala in tako sem postal jaz predsednik.« Jaz odvrnem: »Kar dela g. nadučitelj je nepostavno; Vaša

izvolitev je neveljavna, ker jaz nisem bil niti vabljen ne k seji in g. nadučitelj bi ne smel vabiti k isti seji; ta pravica pripada meni kot starostnemu predsedniku.« G. J. Klanjšček mi odvrne: »Vsaj me je potrdil c. kr. okr. šol. svet v Gorici!« Jaz odgovorim: »G. nadučitelj je neresnico sporočil c. kr. okr. šol. svetu v Gorici. Okr. c. kr. šol. svet ne more uveljaviti izvolitve, ki je neveljavna že na podlagi postave. G. Josip Klanjšček gre k g. E. Prinčiču in mu pove moj ugovor proti veljavnosti izvolitve. Tu priskoči gospa učiteljca Leopoldina Kersnik: »Vsaj kurat ni ud krajnega šolskega sveta, ampak sme kot zastopnik cerkve le zraven priti!« Tako mi je sporočil sam g. J. Klanjšček. — No, častna gospa mora pač vedeti, da postava imenuje g. nadučitelja udom kot zastopnika šole in ista postava imenuje dušnega pastirja, — kot zastopnika cerkev in ista postava določuje, da zastopnika občine imenuje starešinstvo.

Odslej sem vedno ugovarjal proti veljavnosti volitve! Meseca oktobra 1904 sem se ustmeno pritožil pri visokor. g. glavarju kot predsedniku c. kr. okr. šolskega sveta, a zdi se, da brez uspeha. Od resnico- in pravicoljublja Istega sem pričakoval rešitev zadeve v zadovoljstvo mojo in v čast šolske oblasti.

4.

A dozdeva se mi, da skuša g. nadučitelj pomagati si s tem, da morda terdi: 1. »G. Dominko je krajni nadzornik (to sem izvedel še-le dne 5. febr. 1905, in kot tak je bil on starostni predsednik in je on vabil k seji, pri koji se je vršila izvolitev predsednika. 2. Kurat se je izrazil, da ne bode hodil k sejam krajnega šolskega sveta!« Vse to bi bilo izmišljeno in neresnično!

Ad 1) G. Dominko-a sem trikrat povpraševal, — toliko svobode mi boste pač koncedirali g. nadučitelj — »je li morda on krajni šolski nadzornik; je li morda on povabil ude h seji ob volitvi predsednika?« G. Dominko mi je zagotovil in povzdignil tri prste v znamenje prisega, da on on ni bil pri nobeni seji; da on ni nikdar vabil h kaki seji; da on ne ve ničesar o volitvi predsednika.« Vprašal sem ga: »Ste morda Vi krajni nadzornik?« Odvrne mi: »Jaz ne vem; pač pa sem udobil neki dekret od c. kr. okr. glavarstva, — vendar pa ne vem, kaj je bilo to!«

Zatrnil mi je rekši: »Jaz sem bil le pri seji, — dokler je bil tu č. g. Budin in pri seji ko sva žrebala jaz in Karol Fiegl in sem jaz vsled žreba izstopil in lansko jesen meseca septembra, — sicer pa nikdar ne!«

Vpraša se, ako je bil voljen g. Dominko za nadzornika, kako se je vršila dotična seja in volitev, — vsled prejšnje izjave g. Dominka? Res: »Hm, hm!«

5.

Podpisanec se izjavim, da nisem nikdar govoril z gosp. Prinčičem o sejah krajnega šolskega sveta, torej se nisem njemu nasproti nikdar ne izrazil, da ne bodem zahajal k sejam, ali pa, da me ni treba vabiti k istim.

Izjavim, da sem se izrazil nasproti Karolu Fieglu meseca septembra 1902, da k seji, ki je bila napovedana radi volitve nadzornika, — ne pridem radi brutalnega napada na mojo osebo od strani g. nadučitelja, o drugih sejah se sploh nisem nikdar izrazil.

Izjavim se, da poslej nisem bil nikdar več vabljen h kaki seji. Izvzemši k seji meseca septembra 1904. Odgovoril sem pismeno, da ne pridem, ker ne priznam veljavnost izvolitve predsednika in ker i potrditev od strani c. kr. okr. šolskega sveta je ničeva, ker sloni na znoti in nepostavnosti.

Dotični dopis se je menda odposlal c. kr. okr. šol. svetu v Gorici. Pač zamore c. kr. okr. šol. svet potrditi le sklepe, ki so postavni, a nikakor ne one, ki so sami ob sebi nepostavni: sicer se krši slavno Isti sam postavo in je kaznjiv.

6.

V nedeljo, 5. febr. t. l. sporočil mi je g. J. Klanjšček, da se je on odpovedal predsedništvu, vendar, pa do volitve predsednika je on pooblaščen voditi posle predsedništva, ter, da je velesl. c. kr. okr. šolski svet sprejel odpoved in naročil novo volitev.

Kako more velesl. c. kr. okrajni šolski svet vzprejeti odpoved, je — neumevno. Pač pa dolžnost velesl. Istega je izjaviti, da cela volitev in izvolitev je bila nepostavna in torej neveljavna že od početka vkljub potrditve, ki pa sloni na zmoti in dati velezasluženi ukor g. nadučitelju, ki je vedoma keršil postavo in vedoma nerեսnico poročal velesl. Istemu, ter dati zadostenje cerkvenemu zastopniku. — Da bi pa gosp. nadučitelj tako postopal vsled nepoznanja dotičnih šolskih postav, — je neverjetno!

7.

Vpraša se, »je li uradovanje krajnega šol. sveta — postavno!« Podpisanec je že precej štiri leta v Pevmi a ni, dasi ud krajnega šolskega sveta, nikdar še slišal o uradovanju dotičnega. In vendar, predlagajo se mesečni kazni, rešujejo se dopisi in drugi ukazi višjih šolskih oblasti. Pač se morajo take stvari razpravljati v sejah, ali k večjemu zamorejo udje pooblastiti predsednika in tajnika, da to vršita tudi brez sej. Podpisanec ni nikdar koga pooblastil in meni, da predsednik i njega tajnik g. nadučitelj — vendar nista še krajni šolski svet. Iz tega sledi, da celo poslovanje predsednika in tajnika vsaj zadnjih štirih let je bilo nepostavno. Pač pa razume se, da se radostno v to pooblasti predsednik ozir. tajnik gosp. nadučitelj, le da vlada prijaznost in dogovornost mej namil

8.

Izjavim, da g. nadučitelj je hoté preziral zastopnika cerkve in s tem cerkev, — pač toliko ume, da se cerkeveni zastopnik ne dá ločiti od cerkve, dokler on posluje kot tak, kakor čast, ki gre Njega Veličanstvu cesarju, — gre i njega namestniku — bodisi v Trstu ali v Gorici ali kderkoli, dokler posluje isti kot zastopnik Njega Veličanstva.

9.

Morda je podpisanec to p. n. učiteljsko osebje užalil? Pojasniti to sledeči sliki: a) Meseca decembra 1903 je bila izpoved šolske mladine pevmske. Izpovedencev je bilo mnogo, — le onih, ki niso bili še pri sv. obhajilu od 90—100. Izpovedovanje šolskih otrok je jako zamudno, utrudljivo in mučno. Podpisanec zamore izpovedati jih na uro le okoli 8 otrok; celi dan pa ne več kot okoli 50 otrok. Določil je torej za izpovedni dan, četrtek, uže tako prost šolskega poduka, in prevzel je še prejšno sredo popoldne in sledeči petek popoldne, ter prosil p. n. šolsko vodstvo, naj bi v petek popoldne oprostilo šolskega poduka vse one otroke, ki imajo izpoved. Menil sem, da smem to storiti z ozirom na ministerjalni odlok z dne 8. oktobra 1872 št. 8725 in z dne 8. novembra 1880 št. 15905. Oznanil sem prejšno nedeljo v cerkvi, da se začne izpovedovanje šolskih otrok v petek ob dveh popoldne. Podpisanec sem čakal o cerkvi isti petek od 2—3. ure. A ni bilo nobenega otroka. Ob treh pridejo v cerkev. Poprašam jih: »Kde ste pa bili?« Odgovoré mi: »v šoli.« Otroci uže nekoliko utrujeni, čakajo v cerkvi do

pozne noči; bila je uže tema in otroci so bili še vedno v cerkvi, ker jih je bilo dokaj; nek fantiček se je radi teme prevrnil v cerkvi! Nekaj otrok pa je izostalo, i niso došli k sv. izpovedi. Radi tega sem se sledečo nedeljo potožil v cerkvi in dostavil dobesedno: »Sicer pa, priznam, je temu vzrok nekoliko tudi šola, ker gospodje učitelji ne odstopijo mi od svojega časa niti minute ne!« Te besede bi bile torej toliko žaljive!

b) Ker ze je častna gospa učiteljica izrazila: »Vsaj kurat ni ud krajnega šolskega sveta, ampak sme le kot zastopnik cerkve zraven priti!« izrazil sem se zasebno proti neki osebi, da nisem pričakoval, da bi se mogla častna gospa učiteljica z ozirom na njena leta, splošno priznane vrline, in veljavo, kojo ima mej učiteljstvom, tako nepremišljeno in neprevidno izraziti in dostavil izraz, ki se sploh prideva ženskemu spolu in pomeni »ženski spol si je približno ves enak!« Nasledek temu bi bil, da č. gospa ne zahaja k službi božji v pevmsko cerkev in menda tudi g. nadučitelj ne, — vendar on je najbrže po oprasku v Gorici zadržan. Otroci so pa v cerkvi brez nadzorstva. S tem pa si učiteljstvo škoduje na svoji veljavi pri ljudstvu. Slišal sem marsikako pikro opazko v tem oziru. Razsodnik lahko izpozna velikost krivde podpisanca.

Ne pozna li to častno učiteljstvo določbe šolske postavice oziroma določeb višjih šolskih oblastnij glede dolžnosti šolskih otrok obiskavati službo božjo vsako nedeljo in zapovedani praznik in glede dolžnosti učiteljstva osebno nadzorovati mladino mej službo božjo! Omeni se le §. 50 dne 20. avgusta 1870; minist. odlok 5. maja 1880 št. 6206; 30. junija 1888 št. 6042; 8. decembra 1881 št. 17958 itd.

(Konec.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Deželno „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ ima svoj letni občni zbor v sredo 19. aprila ob 9. uri dopoldne v »Narodnem domu« v Ljubljani z običajnim vzporedom.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta ima svoj letni občni zbor v sredo 19. aprila ob 10. uri dopoldne v »Narodnem domu« v Ljubljani. Vzpored običajen.

Slovenska Šolska Matica. Odbor »Slovenske Šolske Matice« je dne 7. marca 1905, št. 6, razposlal vsem slovenskim posojilnicam in hranilnicam naslednjo prošnjo za podporo: »Slavna posojilnica (hranilnica)! Slovenska Šolska Matica« ima namen, da pospešuje slovensko šolstvo sploh, zlasti ljudsko in srednje. V ta namen izdaja društvo šolske in učne knjige, potem pedagoškodidaktičke pomožne knjige, učila in knjige za šolsko mladino ter hoče tako združiti vse naše knjižno šolsko delovanje na enotni podlagi. Na tem polju čaka »Slovenske Šolske Matice« obilo dela, zakaj pedagoško slovstvo je pri nas še malo razvito, in vendar moramo uprav to vedo boljše gojiti, ako hočemo povzdigniti ljudsko izobraženost. Dozdaj je izdalo društvo 14 knjig. Za l. 1905. pa bi rado izdalo več tvarine. A za tako delovanje potrebuje »Slovenska Šolska Matica« obilo sredstev. Z dozdajnimi člani ne more svoje velike naloge povoljno vršiti, zakaj v prvih društvenih letih se je pokazal precejšnji nedostatek. Istotako bi društvo v tekočem letu z dozdajnimi dohodki ne moglo pokriti vseh stroškov. Zato je treba pomoči. Ker je slavni posojilnici (hranilnici) gotovo ležeče na tem, da tako lepo započeto podjetje ne preneha, je podpisani odbor uverjen, da mu pomore k uspešnejšemu delovanju. Zato se usoja prositi: Slavna posojilnica (hranilnica) blagovoli pristopiti k »Slovenski Šolski Matici« kot ustanovnica ali ji vsaj nakloniti primerno denarno podporo.«

Z ozirom na to se prosijo p. n. poverjeniki in društveniki, naj blagovolijo z osebnim posredovanjem pri dotičnih posojilnicah in hranilnicah, oziroma njih odbornikovih pripomoči društvu do zaprosenih podpor. Odbor.

Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo dne 24. sušca svoj redni letni občni zbor, ki je bil precej dobro obiskan. Dosedanji društveni predsednik, g. nadučitelj Fran Črna-goj, prisotne zborovalce in vladnega zastopnika prav prijazno pozdravi ter poroča v imenu odbora o društvenem delovanju v minulem letu. Vse poročilo predsednikovo se je sukalo okolo vprašanja, kako bi bilo mogoče izboljšati ljubljanskemu učitelstvu njega mizerno gmotno stanje. Definitivna rešitev tega vprašanja je seveda mogoča le potom deželnega zboru, ki pa zaradi nesrečne klerikalne obstrukcije ne pride do rednega zborovanja. Kaj pa zdaj? Učitelstvo je nujno potrebno pomoči, ker zaradi neznosne draginje, ki vlada v Ljubljani, v pravem pomenu besede strada ter gazi v vedno večje dolgove. Kdo je temu kriv? Učitelstvo gotovo ne, ampak tisti, ki so poklicani, skrbeti za njega boljšo existenco. In kdo bi zameril učitelstvu, če zabrede dandanes v dolgove, ta ne pozna razmer, v katerih živi učitelstvo, ali pa nima srca za ubogega učitelja-trpina. Sila kole lomi; zato se je začelo oprijemati ljubljansko učitelstvo zadnje bitke, ki bi ga utegnila rešiti iz tega neznosnega stanja. Sklenilo se je namreč, obrniti se na občinski svet ljubljanski s prošnjo da podeli učitelstvu za toliko časa, da bi deželni zbor uredil učiteljske plače, draginjske doklade. Saj, če deželni zbor uredi učiteljske plače, bo moralo ljubljansko mesto za to ureditev prispevati ogromno vsoto in če pa občinski svet že zdaj dovoli učitelstvu draginjske doklade, pokaže s tem človekoljubnim činom, da je v istini napreden in da mu je res mar napredek ljubljanskega ljudskega šolstva in blaginja učitelstva. Ljubljansko učitelstvo bo storilo vse, kar le mogoče, da se ta prošnja ugodno reši in če ne bo šlo drugače, bo pa sklicalo javen shod. Upamo pa, da tega ne bo treba, ker se zanašamo na napredno prepričanje občinskih svetovalcev in na naklonjenost istih do učitelstva. Saj še celo kmetiške občine skrbе za izboljšanje gmotnega stanja svojim učiteljem ter jim dajo v ta namen prosto stanovanje ali kurjavo ali pa draginjsko doklado. Sicer je žalostno in sramotno za učiteljski stan, da se mora liki berač boriti za trdo prislužno skorjico vsakdanjega kruha. Še bolj žalostno in sramotno je pa za poklicane činitelje, ki puste tako važen stan, kakor je učiteljski, — stradati, hirati in izumirati.

V Ljubljani so se stanovanja in živila v par letih do sto odstotkov podražila, in učitelstvo ima pa že leta in leta iste plače. Samo na stanovini mora doplačati ljubljansko učitelstvo 7800 K. Te žalostne razmere so torej prisilile zborovalce, da so sklenili vložiti na občinski svet prošnjo za draginjsko doklado. Prošnja se bo vložila meseca vinotoka, da se dotična postavka še pravočasno postavi v proračun. Če bo pa deželni zbor plače izboljšal, pa odpade ta prošnja.

V odbor so bili izvoljeni: nadučitelj Jakob Dimnik, predsednik; nadučiteljica Marija Marout, podpredsednica; učitelj Karel Wider, tajnik; učiteljica Olga Kobau, blagajničarica; učitelj Karel Javoršek, pevovodja; učitelj Vendelin Sadar, knjižničar, in učitelj Jakob Furlan, odbornik.

Slovenska Šolska Matica. Knjige »Slovenske Šolske Maticе« za l. 1904. so se dne 27. marca 1905 razposlale s knjigami »Hrvatskega pedagoško-književnega zbora« vred gg. poverjenikom, ki naj jih blagovolijo čimprej razdeliti svojim članom. Z nabiranjem članov za l. 1905. naj se takoj začne. — Za povrnitev stroškov, ki jih ima Matica s hrvaškimi knjigami, naj se pobira od dotičnih članov po 10 h, in to naknadno tudi za l. 1904.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje v četrtek, dne 6. aprila, ob 10. uri v mariborski okoliški šoli po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik, 2. dopisi, 3. poročilo blagajnika, 4. poročilo zastopnika v okr. šol. svetu, 5. predlogi in nasveti. — Zaradi skrajno neugodnega vremena dne

2. sušca se je zbralo takrat le pičlo število članov, zaradi tega društvo ni moglo zborovati. Dne 6. aprila pa pričakuje lepega vremena in sijajne udeležbe odbor.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, dne 6. aprila t. l. v okoliški šoli po naslednjem dnevnem redu: 1. Zapisnik. 2. O najnovejšem slovenskem pesništvu. Predava g. dr. Komljanec. 3. Razgovor o referatih a) in b) letošnje uradne skupščine. 4. Razgovor o jako važnih točkah učit. društva za ljubenski okraj (Leoben). 5. Društvena poročila in nasveti. G. pevci, ne pozabite Mohorjeve pesmarice I. del.

Začetek točno ob 1/2 10. uri dopoldne, ker g. predavatelj pozneje nima časa. K prav obilni udeležbi vabi I. Kopic, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo 12. marca v Celju. Kot gost je prisostovala našemu sestanku gđc. M. Valenčak iz Št. Vida, pri Šmarju, zadržan pa je bil zaradi boleznih tovariš g. A. Žagar iz Petrovc, kateremu pošiljajo tovariši pozdrave, iskreno mu želeč, da bi kmalu ozdravel.

Ko razjasni predsednik povod sklicanja tega zborovanja, se prečita zapisnik, ki se neizpremenjen odobri. Nato opozarja, da se bo pri letošnji okrajni učit. skupščini, ki se bo vršila 28. dne junija t. l., razpravljalo med drugim tudi o šolskih zamudah. Umestno je, da se bo takrat razpravljalo o tej točki, zakaj čas je, da se olajša učitelstvu delo z drugimi praktičnejšimi tiskovinami. Razprava o šolskih zamudah bo brezdvomno jako zanimiva, ker bo vsak lahko iz svoje prakse navedel mnogo značilnih zgledov. Na dnevnem redu okrajne učit. skupščine je pa tudi neka druga, jako važna točka, namreč volitve, in sicer: a) volitev dveh delegatov celjskega okraja v deželno učit. skupščino, ki se bo vršila v prvi polovici meseca avgusta 1905; a) volitev zastopnika učitelstva v okrajni šolski svet celjski za prihodnjo dobo, ki se prične s 1. dnem oktobra t. l. Tovariši, pokažite takrat, kaj se da doseči v edinosti!

Predsednik izpodbuja tovariše, naj vsak žrtvuje svoj obolus v prid učiteljskemu konviktu, saj nihče ne ve, ali bo upotrebljal njegove dobrote ali ne. Tovariš Voglar pa predlaga, naj bi se v korist učit. konviktu priredil koncert, kar se pač lahko uresniči, ker ne manjka za to moči. Pripravljana akcija za prireditev koncerta v korist učit. konviktu se prepusti predlagatelju.

Učiteljski stan smatrajo nekateri še vedno kot nekaj refugij, kot nekako rešilno bilko, ki se je oprimejo, ko so jim poti v druge stanove zaprti. Ti ljudje v učiteljski suknji — takozvani aspiranti — pa se kaj kmalu privadijo učiteljskemu stanu, saj so v tem kmalu preskrbljeni, ker jim gredo povsod že kar začetkoma na roko. Kako skrbijo za te ljudi, se vidi iz tega, da nameravajo za učiteljske aspirante osnoviti dvomesečni ferijalni kurz, v katerem se naj nasrkajo malo učiteljskega duha. Naše društvo je izrazilo ogorčenje nad nameravanim osnovanjem dvomesečnih ferijalnih kurzov za učiteljske aspirante. — Nehote se zamislimo v one čase, ko so stare učitelje — bivše vojake, izpridene študente in enake — klicali v kurze, kjer bi si naj popolnili svoje plitvo znanje, obenem pa izgubili nekoliko starokopitnosti ter se nasrkali vsaj nekaj modernega duha. Koliko znanja so si pač mogli pridobiti tisti stari »kurzovci« v takem kratkem času?! In enake kurze dandanes nameravajo zopet ustanoviti! Vsak stan zahteva popolnega moža, koliko bolj pa še učiteljski! In novodobni »kurzovci« s plitvim znanjem bodo stopali v naše vrste. V par letih bo tak aspirant, ki se je bogsigavedi odkod pritepel, enakopraven s tovarišem, ki se je pripravljaval dvakrat toliko časa kakor oni za učiteljski poklic. Žalostno pač, če bodo šolstvo vzdrževali s takimi elementi! Plačajte nas pošteno in imeli boste dovolj poštenih in za učiteljski stan vnetih ljudi!

Pri razpravi o bodoči deželni učit. skupščini se je poudarjalo, da moramo stremeti za tem, da spravimo pri isti tudi take reči na dnevni red, ki so za naš gmotni in socialni položaj važne. Razpravljale so se tudi točke, poslane od ljubenskega učit. društva. O teh točkah, posebno o bo-

doči deželni učit. skupščini se bo še razgovarjalo pri prihodnjem zborovanju.

Pregledovalci računov so našli iste v redu, nakar se je blagajniku dal absolutorij. Pregledovalci so še predlagali, naj se od dolžnikov iztirja društveni dolg, letnina pa se naj plača že v prvi polovici vsakega leta.

Pri prihodnjem zborovanju, ki bo v Celju najbrže majnika meseca, pridejo važne reči na dnevni red. Pričakovati je obilne udeležbe, zlasti ker društveniki prirede po zborovanju izlet v bližnjo celjsko okolico.

Književnost in umetnost.

Knjige Slovenske Šolske Matice za l. 1904. Slovenska Šolska Matica nam je poslala svoj knjižni dar za l. 1904: Pedagoški Letopis. IV. zvezek. Uredila H. Schreiner in dr. Jos. Tominšek. Natisnili J. Blasnika nasledniki. — Učne slike k ljudskošolskim berilom. Drugi del: Učne slike k berilom v Čitanki za obče ljudske šole, II. del in v drugem berilu. II. snopič. Uredila H. Schreiner in dr. J. Bezjak. Natisnil Dragotin Hribar. — Realna knjižnica. Urejuje V. Bežek. I. del. Zgodovinska učna snov za ljudske šole. Spisuje prof. J. Apih. Četrty snopič. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. — O teh knjigah priobčimo še podrobnejše ocene.

Zvonček prinaša v IV. številki to-le bogato in lepo vsebino: 1. Pepelka. Fran Žgur. Pesem po narodni pravljici. 2. Otrčkova jutranja pesem. Anton Medved. Pesem. 3. Otrokova večerna pesem. Anton Medved. Pesem. 4. Junak Milko. Ivo Trošt. Povest. 5. Prva laž. Mihael Levstik. Povest. 6. Erna si želi solnčka. E. Gangl. Pesem s podobo. 7. Kako sem potoval v Rusijo. Ferd. L. Tuma. Poučni spis. 8. Gospod in njegovi učenci. Podoba v barvotisku. 9. Pomladni sel. Andrej Rapè. Bajka. 10. Zdravo, pomlad! Fran Žgur. Pesem. 11. Na Japonci! E. Gangl. Pesem s podobo. 12. Šimen Ptičar. Borisov. Povest. 13. Iz šolskih zvezkov. Basen. 14. Smeh in jok. Podoba. 15. Pouk in zabava. Mladi risar. A. Sič. — Mladi ljudje. Emil Adamič. Uglasbena pesem. Demant. Marija G. Rešitev.

Uspeh knjige. Te dni mine ravno 50 let, odkar je izšel Schefflov roman »Ekkehard«. Ta roman je v tem času učakal 214 izdaj, razprodali so pa 312.000 izvodov. Roman je preveden tudi v francoščino, holandsčino in danščino. Kdaj učaka kakšna slovenska knjiga kaj podobnega?

Jules Verne, slavni francoski pisatelj, je umrl dne 24. t. m. v Amiensu. Rodil se je dne 8. februarja 1827 v Nantesu. V Parizu se je učil pravoslovja, a bavil se je največ s prirodoznanstvom in potopisi. Pisati je pričel zgodaj. Napisal je naprej nekaj komedij in opernih libret, a uspeha ni imel. Zaslovel pa je takoj s svojim prvim romanom (l. 1883.) »Pet tednov v balonu«. Nato je začel pisati dolgo vrsto romanov v svojem znanstveno-fantastiškem slogu. Najbolj znani njegovi romani so: »20.000 milj pod morjem«, »Pot okolo zemlje v 80 dneh«, »Skrivnostni otok«, »Otroci kaptana Grant« itd. Nekaj njegovih del je tudi poslovenjenih. — Verne si je pridobil s svojimi deli svetovno slavo, pa tudi — bogato imetje.

Vestnik.

Čekovni promet učiteljskega konvikta. (Letnina za l. 1905.)

Obličje ak' je jasno tvoje
konvikt, veselo struna poje;
al' žalost trga mi duha,
če v žep ne seže oni, ta;
pa mislim malo takih štet',
ki v srcu bi imeli led:
Tak led ni biser, on je kuga,
si misli vdani Vam Ferluga.

G. Anton Valentič, nadučitelj v p., g. Štefan Ferluga, nadučitelj, g. Martin Furlan, učitelj, gđc. Milka Logar,

učiteljica, gđc. Josipina Piščanec, učiteljica, vsi na Opčinah pri Trstu; g. Edvard Markošek, učitelj v Ljubnem pri Podnartu; g. Karel Završnik, učitelj v Dupljah; g. Peter Repič, nadučitelj na Uncu; g. Fr. Zupančič, nadučitelj v Št. Rupertu.

Učiteljski dobrotniki. G. Anton Možina, učitelj v Brjah na Goriškem, 10 K kot preostanek daru v spomin blagopokojni gospe Medveščkovi pri Sv. Križu na Vipavskem. Gospa Hilda Šeber, tiskarjeva vdova v Postojni 31 K.

Kolekta poštnih znamk za učiteljski konvikt. Iz tolminskega okraja kolekta št. 6.

Iz seje deželnega šolskega sveta. Sklenilo se je predlagati, da se za nemške ljudske šole v kočevskem, novomeškem in črnomeljskem okraju nastavi poseben okrajni šolski nadzornik. Stalno sta nameščena učitelj Matija Pelko v Toplicah-Zagorju in Ida Gherbaz v Zagorju. Učitelj Rafael Zupanc je premeščen iz Postojne v Podkraj. Upokojen je učitelj Pavel Borštnik v Hinjah. Medsebojna menjava službe se je dovolila učiteljicama Ani Kočevar v Kočevju in Miheli Novak v Postojni. Nadalje se je dovolila ustanovitev enorazrednice v Trnovcu, a šola v Brusnici se razširi v dvorazrednico.

Osebna vest. Provizorični učitelj na ljudski šoli v Kamniku, g. Fran Bratoš, je imenovan provizoričnim učiteljem v Pišecah pri Brežicah.

Naprednost. Iz novomeške okolice nam piše prijatelj: Nekdo se v 12. številki »Učit. Tovarisa« bridko pritožuje o naprednem Kranju, ker je odklonil upravičeno prošnjo tamkajšnjega učiteljstva za draginjsko doklado. Takih »naprednih« občin imamo tudi tu na Dolenjskem obilo. Oglejmo si le dolensko metropolo, napredno Novo mesto. Tudi tu bi bili užaljeni, ko bi jim kdo očital, da niso napredni. Zadnjič je nekdo pisal v »Dolenjskih Novicah«, kako lepo napreduje ter se vsestransko razvija Novo mesto. Oglejmo si ta napredek natančneje! Meščani imajo vodovod, »Narodni dom«, novo sejmišče, olupševalno društvo, zidajo novo mestno hišo, imajo veliko hišo za stanovanje uradnikov — vse, vse imajo, samo lastnega šolskega poslopja nimajo, na to se »napredni« gospodje še ne domisljajo! Deška ljudska šola je nastanjena v groznih prostorih, dekliška trirazrednica ima areno v »Narodnem domu.« Kadar je tamkaj veselica, izpraznijo šolske prostore. Vsaka kmetiška občina si mora sezidati svoje šolsko poslopje, le »naprednemu« Novemu mestu tega ni treba. Napredni mestni očetje so celo sklenili, da pokličejo šolske sestre, ki naj ustanove višjo dekliško šolo samo zategadelj, ker je neki župnik testiral v ta namen nekoliko tisočakov! Dekliška trirazrednica in višja dekliška šola — kako se to ujema? Torej so potem svetne učiteljice manj vredne, ker so zmožne poučevati samo v nižjih razredih ljudske šole. Učitelji-patri so »naprednim« možem tudi jako pri srcu. Pri prihodnji okrajni učiteljski skupščini bo g. nadzornik gotovo zopet imenoval pomožnega učitelja-patra za svojega namestnika, da bo s tem iznova dokazano, kako veljavo ima v Novem mestu svetno učiteljstvo! Naprednost, da je ni treba lepše in vzornejše!

Deška ljudska šola v Novem mestu je še vedno v rokah očetov frančiškanov. Proti očetom frančiškanom nimamo nič. Imajo lep samostan in vsega v obilnosti, zatorej bi ljudsko šolo lahko pustili svet učiteljstvu, ki se peha po kmetih in z velikanskimi žrtvami šola po mestih svoje otroke. V Novem mestu je gimnazija. Najmanj štiri učiteljske rodovine bi lahko tamkaj brez stroškov šolale svoje sinove, ko bi bili v Novem mestu svetni učitelji in ne redovniki. Ali ni nikogar, da bi pravično in tudi siromaškemu svetnemu učiteljstvu v prid uredil šolske razmere v Novem mestu?

Ali si morete misliti „Slovenca“ brez denuncijantstva? Ne! Sedaj je naskočil črnovrškega našega tovariša gosp. Silvestra in ga oblatil z vso krščansko ljubeznijo. G. Silvester pa se zagovarja v »Narodu« tako izborno, da je klerikalnim tatovom časti pošla sapa. Kmalu ne bo več poštenega učitelja, ki bi ga ne obljajala klerikalna ščeneta.

Pametna odredba. Zagrebško »Hrvatsko Pravo« javlja, da izide kmalu vladna odredba, s katero bo odpravljena po-

